

PRAWIE WSZYSTKO O... OPIECE PALIATYWNEJ I HOSPICYJNEJ

Opieka paliatywna/hospicyjna jest to całościowe postępowanie, mające na celu poprawę jakości życia chorego i jego bliskich, zmagających się z problemami związanymi z zagrażającą życiu, postępującą chorobą, poprzez zapobieganie i niesienie ulgi w cierpieniu przez wczesne ich wykrycie, całościową ocenę i leczenie uwzględniające uśmierzenie bólu, duszności i inne czynniki somatyczne oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów psycho-socjalnych i duchowych, wraz ze wsparciem dla rodziny chorego podczas choroby i w okresie żałoby. Szereg działań z zakresu opieki paliatywnej jest podejmowanych we wcześniejszym okresie choroby, jeszcze w okresie leczenia, mającego na celu przedłużenie życia – definicja OPH (WHO 2002).

Opieka paliatywna/hospicyjna obejmuje zatem leczenie oraz opiekę nad nieuleczalnie chorymi, którzy znajdują się w okresie terminalnym choroby śmiertelnej. Okres terminalny to czas, kiedy u chorego występuje stan znacznego zaawansowania choroby przewlekłej, niepoddającej się leczeniu przyczynowemu. Można oczekiwać śmierci chorego w czasie od kilku dni do kilkunastu miesięcy. Celem działań medycyny paliatywnej nie jest zatem zatrzymanie procesu chorobowego oraz jego wyleczenie, ale poprawienie jakości życia osób w tej fazie choroby. Uzyskuje się to poprzez:

- złagodzenie objawów choroby,
- eliminowanie bólu,
- wsparcie psychiczne i duchowe chorego i jego najbliższych.

Pakiet świadczeń udzielanych w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej:

- zapewnienie całodobowego dostępu do świadczeń lekarskich przez siedem dni w tygodniu (także w niedziele i święta) – w warunkach stacjonarnych i domowych,
 - zapewnienie całodobowego dostępu do świadczeń pielęgnacyjnych przez siedem dni w tygodniu (także w niedziele i święta) – w warunkach domowych,
 - całodobową opiekę pielęgniarstwa – w warunkach stacjonarnych,
 - leczenie farmakologiczne w hospicjum stacjonarnym i na oddziale medycyny paliatywnej,
 - leczenie bólu zgodnie z wytycznymi WHO,
 - leczenie innych objawów somatycznych,
 - opieka psychologiczna,
 - rehabilitacja,
 - zapobieganie powikłaniom,
 - zapewnienie badań zleconych przez lekarza hospicjum lub oddziału medycyny paliatywnej,
 - zapewnienie transportu sanitarnego w dniu wypisu lub w dniu skierowania do szpitala lub na konsultację z wyłączeniem stanów nagłych,
 - pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych,
 - zaspokajanie potrzeb duchowych,
 - bezpłatne wypożyczenie sprzętu, np.: kule, laski, balkoniki itp. (dotyczy hospicjum domowego),
 - opiekę nad osieroconymi,
 - „opiekę wyręczającą” w warunkach stacjonarnych – przyjmowanie chorych na okres czasowy (nie dłużej niż 10 dni).
- Świadczenia w opiece paliatywnej i hospicyjnej udzielane są w warunkach:
- **stacjonarnych** – na oddziale medycyny paliatywnej lub w hospicjum stacjonarnym,
 - **domowych** – w hospicjum domowym (w tym również w hospicjum domowym dla dzieci),
 - **ambulatoryjnych** – porada w poradni medycyny paliatywnej (ten rodzaj opieki kierowany jest do chorych, którzy mogą przybyć do poradni lub – ze względu na ograniczoną możliwość poruszania się, ale stabilny stan ogólny, wymagają wizyt domowych).

Świadczenia zdrowotne w opiece paliatywnej udzielane są, w zależności od potrzeb, przez wielodyscyplinarny zespół osób przygotowujących do opieki nad chorym umierającym. W skład tego zespołu wchodzi: lekarze, pielęgniarki, fizjoterapeuci, psycholog oraz duchowny.

W celu objęcia pacjenta opieką paliatywną konieczne jest:

- skierowanie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
- zgoda pacjenta, jego rodziny lub opiekuna na objęcie opieką paliatywną i hospicyjną, wyrażona na piśmie; w przypadku dzieci – przez rodziców/opiekunów prawnych, a po 16 roku życia także przez chore dziecko,
- wskazanie medyczne, w szczególności fakt występowania u chorego schorzenia nierokującego nadziei na wyleczenie.

■ ODDZIAŁ MEDYCYN PALIATYWNEJ ORAZ HOSPICYJUM STACJONARNE

przeznaczone są przede wszystkim dla pacjentów cierpiących na nieuleczalne, postępujące schorzenia.

Oddział medycyny paliatywnej/hospicjum stacjonarne to odrębna komórka organizacyjna zakładu opieki zdrowotnej, oznaczona, że nie może ona funkcjonować w ramach innego oddziału szpitalnego. Ostateczną decyzję o przyjęciu pacjenta podejmuje lekarz hospicjum.

■ PORADNIA MEDYCYN PALIATYWNEJ

Opieka paliatywna i hospicyjna w warunkach ambulatoryjnych kierowana jest do osób chorych, które mogą przybyć do poradni lub które w ogólnym stanie stabilnym, ze względu na ograniczoną możliwość poruszania się, wymagają udzielenia porad w domu. Porady lub wizyty domowe nie powinny być realizowane częściej niż dwa razy w tygodniu. Chorzy wymagający częstszych wizyt lub ciągłej, profesjonalnej opieki, mogą być kierowani do hospicjum stacjonarnego.

W ramach poradni medycyny paliatywnej udzielane są:

- porady lekarskie, psychologiczne,
 - porady lekarsko-pielęgniarskie w domu chorego,
 - konsultacje lekarskie, w tym również chorych, którzy nie zostali zakwalifikowani do hospicjum domowego,
 - wsparcie rodziny chorego.
- Świadczenie lekarza specjalisty w ramach poradni medycyny paliatywnej obejmuje:
- badanie podmiotowe,
 - badanie przedmiotowe,
 - ordynację leków,
 - zapewnienie niezbędnych badań diagnostycznych,
 - zlecenie zabiegów pielęgnacyjnych,
 - kierowanie do zakładów opieki zdrowotnej,
 - wydawanie niezbędnych w procesie leczenia orzeczeń i opinii o stanie zdrowia pacjenta,
 - poradę/wizytę w domu chorego.

■ HOSPICYJUM DOMOWE

Personel hospicjum domowego udziela świadczeń opieki paliatywnej i hospicyjnej pacjentom cierpiącym na nieuleczalne, postępujące schorzenia. Ostateczną decyzję o objęciu pacjenta opieką paliatywną/hospicyjną w warunkach domowych podejmuje lekarz hospicjum.

Pacjentom objętym pomocą hospicjum domowego przysługują co najmniej dwie wizyty lekarskie w miesiącu, natomiast wizyty pielęgniarstwa – w zależności od potrzeb, lecz nie mniej niż dwa razy w tygodniu. Wizyty innych członków zespołu hospicjum domowego (psychologa, fizjoterapeuty) ustalane są przez lekarza sprawującego opiekę indywidualnie, w zależności od potrzeb pacjenta. Wizyta personelu odbywa się po uzgodnieniu terminu z pacjentem lub rodziną/opiekunem i jest przez nich potwierdzana na *Karcie Wizyt*. W trakcie wizyt chorzy oraz ich rodziny lub opiekunowie otrzymują dokładne zalecenia, dotyczące postępowania pielęgnacyjnego i leczniczego. Otrzymują także numery telefonów personelu hospicjum domowego, który w razie potrzeby, w każdym dniu tygodnia, służy radami, a także gotów jest do udzielenia wizyty w domu chorego. Informowani są także o innych formach opieki paliatywnej i hospicyjnej oraz o zasadach jej prowadzenia.

WAŻNE! Choremu korzystającemu z opieki paliatywnej i hospicyjnej nie przysługują jednocześnie pielęgniarstwa opieka długoterminowa, ani opieka pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) w ramach pielęgniarstwa opieki środowiskowej finansowanej metodą zadaniową. Może on natomiast korzystać z opieki pielęgniarstwa POZ rozliczanej kapitacyjnie.

HOSPICYJUM DOMOWE DLA DZIECI

Kryteria objęcia dziecka opieką hospicjum domowego:

- wiek poniżej 18 lat,
- przynajmniej jeden stały opiekun, który może sprawować całodobową opiekę w domu chorego,
- schyłkowy okres choroby nieuleczalnej.

Osoby pełnoletnie również mogą zostać objęte opieką paliatywną dla dzieci, jeżeli schorzenie ma charakter wrodzony, a choroba ograniczająca życie została zdiagnozowana przed ukończeniem 18 lat lub gdy nie ma możliwości zapewnienia właściwej opieki ze strony hospicjów domowych dla dorosłych z uwagi na rzadki charakter schorzenia lub miejsce zamieszkania.

Podstawa prawna:

1. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. nr 210, poz. 2135 z późn. zm.).*
2. *Zarządzenie nr 96/2008/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 23 października 2008 roku w sprawie określania warunków zawierania i realizacji umów w rodzajach: świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze oraz opieka paliatywna i hospicyjna.*

Wykaz świadczeniodawców realizujących umowy z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej:

Poradnia medycyny paliatywnej

- SP Centralny Szpital Kliniczny im.prof. Kornela Gibińskiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach, **Katowice**, Medyków, 032 789 49 25
- Gościna Serca Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus Zespół Opieki Hospicyjnej przy Społecznym Towarzystwie, **Mysłowice**, Cegielniana 7B, 032 222 35 13
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hospicjum im. św. Kaliksta I, **Tychy**, Nałkowskiej 19, 032 218 10 13
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Hospicjum Chorzowskie, **Chorzów**, Szpitalna 24, 032 249 19 90
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczna Praktyka Lekarska, **Piekary Śląskie**, Kopernika 19, 032 767 98 80
- Archidiecezjalny Dom Hospicyjny im. Jana Pawła II, **Katowice**, Różyckiego 14d, 0 519 546 400
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Hospicjum Domowe im. Jana Pawła II, **Ruda Śląska**, Markowej 4, 032 248 61 56
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poradnia Opieki Paliatywnej i Hospicjum Domowe San-Med, **Bytom**, Tuwima 5, 032 282 05 01
- Beskidzkie Centrum Onkologii im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, **Bielsko-Biała**, Wyzwolenia 18,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej SZPITAL KOLEJOWY w Wilkowicach-Bystrej, **Wilkowice**, Żywiecka 19,
- Praktyka Grupowa Lekarzy Spomed s.c., **Żywiec**, Kopernika 39, 033 861 94 85
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SALUS, **Czechowice-Dziedzice**, Braterska 10, 0 607 340 799
- Zespół Opieki Paliatywnej Palium, **Częstochowa**, Krakowska 45, 034 360 54 91
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Opieki Paliatywnej Palium, **Lubliniec**, Oleska 23, 034 344 86 12
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Palium, **Myszków**, Słowackiego 115, 0 501 046 657
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Specjalistyczne Poradnie Lekarskie Spółka Cywilna, **Częstochowa**, Kopernika 34, 034 361 02 91
- NZO Hospicjum im. św. Józefa Zespół Opieki Paliatywnej, **Racibórz**, Żółkiewskiego 21/1, 032 415 53 39
- Praktyka Lekarza Rodzinnego, Specjalistyczna i Medycyny Pracy, **Rydułtowy**, Tetmajera 150, 032 729 40 68
- Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej ALGOS w Rybniku, **Rybnik**, Śląska 1, 0 603 943 321
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ONKO-DENT Spółka Partnerska, **Żory**, Os.Korfantego PU – 10, 032 434 73 03
- Szpital Powiatowy w Zawierciu, **Zawiercie**, Miodowa 14, 032 674 02 00
- Zakład Opieki Zdrowotnej Pro Salute, **Będzin**, Sączewskiego 27, 032 267 32 85

Informacja dotycząca zasad wydawania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) oraz dokumentów potrzebnych do jej otrzymania

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 18 87, 032 735 18 78, 032 735 18 72

Informacja dotycząca zasad rozliczania (refundacji) kosztów leczenia poniesionych przez ubezpieczonych w krajach UE/EFTA

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. (0048) 032 735 16 73, 032 735 15 67, 032 735 16 25

Informacja dotycząca planowego leczenia poza granicami kraju

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 16 25, 032 735 16 73

Informacja Działu Lecznictwa Uzdrawiskowego

ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 22

Dział ds. Środków Pomocniczych i Przedmiotów Ortopedycznych

ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 56, 032 735 05 57

Narodowy Fundusz Zdrowia
Śląski Oddział Wojewódzki w Katowicach

www.nfz-katowice.pl www.nfz.gov.pl

Informacja ogólna

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 19 00
ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 05

Biuro Rzecznika Praw Pacjenta Śląskiego OW NFZ

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 17 07

Biuro Działu Skarg i Wniosków

ul. gen. Jankego 15A, 40-615 Katowice, tel. 032 735 05 90; 032 735 05 63; 032 735 05 13; 032 735 05 45

Informacja dotycząca Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (KUZ)

ul. Kossutha 13, 40-844 Katowice, tel. 032 735 18 00